

U U U U
F F F F

Դուրս ելքմանը լրագրիչներուն ճամբուն
ծախքը աւելցնել վրայ է :
Լրագրոյն վերաբերեալ նմանի կամ որ և
իցէ գլուխին , խմբագրին պիտի ուղ-
ղուի . և ասանց ճամբուն ծախքը խը-
զայն վրայ է :

ԼՋՂԵՅԻՆ, ԴԵՂ ԵՔԿԿՆ, ՏՆՏԵՍԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԵՄԲՐԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

ሲፈጥሩ ሲፈጥሩ

Հումվեհան հայազգի հասարակութեան յայտարարարութիւնը : - Յօդուած մը : - Նամակ մը :

ԳԼՈՒԲԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պաշտոնադատութիւնք : - Տրիպօլիոյ կառավարու-
թեան և Գաղղիոյ տէրութեան մէջ ծագած վէճ
մը :

ԱՐՏԱՔԻՆԷ ԼՈՒՐԵՐ

ԳՅՆՆԱԼՆԵՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏԱՅԻՆ ԻՆՏԵՆՏԻՆԻ ԶԱՆԻՍՈՒՊԱՐԶՈՐԴՈՒԹՅԱՆ ԵՐ
- ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ԴՆԵՐԻ ԽՈՍՏԱԾ ԶԱՌՈՐ : - ԿԱՌԱՎԱՐՈՒ
ՐՈՒԹՅԱՆ յԱՅԿԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ : - ԽՈՐԴԱԿՈՒՄ ՍԱՆՔ
ԵՆԵՐ : - ԷՔՈՆՈՄԻԿԱՆ ԺԱՐԱԿԱՍՈՒՄԻ ՄՈՆԻՏՐ :

ՆՈՒՊԱՆ : Ընտրութեանը շարունակիլը : - Տեղ տեղ
պատասխանակարգութիւնն է : Պաշտօնաբաշ
խութեան խօսքեր : - Վիճակագրական լուրեր :
ԻՏԱԿԱՆ : Գաղութեան և Վաշտօնական զբոսիտն շէ
ռաքի երկրորդին Լեւրա խօսք : - Լուսնայտա
յի մէջ Դաւաղութեան մը :

ՌԻԻՍԱՍԵԱՆ : ԲՅՆԷՄ ՀԻՄՆԻԿՈՒԹԵԱՆ ՎՊՐԶԱՎԻՎ
 ԺՈՒՆԻՅՈՒՆ :

ՅՈՒՆԱՍԿԱՆ : Յանիական կառավարութեան բազմաշաբաթական յայտարարութիւնը պատշաճ կառավարութեան համար :

ԵՍՏԻԿԷ՝ Հովանայէն եկած լուրեր : - Ծովու վրայ
պատահած դիպուածներ :

U. S. 9. 13 16

Կիրառի օրը (յուլիս 27), Հասունեան Գերապայժառին Լ՛Թումահայր՝ Հռոմէն խրկուած կոնդակ մը կարգադատուէր է տեղւոյս հռոմէական Հա. յոյ եկեղեցիներուն մէջ: Բայց այս կոնդակին ընթերցումը սովորականէն տարբեր եղանակաւ և ուրիշ արտաքի կարգի պարտականերով կատարուելուն, հասարակութեան մեծագոյն մասին սիրտը կտակած մտաւ անոր վաւերականութեանը վրայ և պարզամիտները խաբելու համար մոտոմուտ հընդերք մը համարելով, հետեւեալ բռնորոշ յայտարարութիւնը հրատարակելու.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՆ

Գերազատիւ Նախագահի փոխա-
նորդ Պօրճօնեան Հօլմսփի վարդապե-
տին կողմանէ երեկուան օրը ազգեր-
նուս եկեղեցիներուն մէջ կնէտի մը
կարդացուեցաւ իբր չափմէն եկած :

Ինչոր ազգին յայտնի է, որ միայն
1) . Պատգեն եկած հրամանագիրները
Հռովմայեն եկած կոնդուկ կոչուելու
արժանաւոր ըլլալով, այս սեռակ կոն
դակներուն օրինակն ալ ժողովրդեան
և ուղղներուն, մանաւանդ թէ կար
դացուեան ետեւ եկեղեցիներուն
դռները փակուիլն ալ ըստ հոստոյ,
ըստ իրօսի և ըստ կարգի անհրաժեշ
րելի հարկ մըն է . ինչու որ, Նիզդե
ցւոյն հրամանն ու պատուէրը բնա
ւերեք գաղտնի չի կրնար ըլլալ : Եւստի
այս պատճառաւ առ թուղթը թէ որ
ժողովրդեան կարդացուելու համար ե
կել է, անոր մէկ ճիշդ օրինակը ու
ղելու և չի տրուած ժամանակն ալ
Օրթագիւղի եկեղեցւոյն անուակին
մէջ իրբն աւանդ (եմանեղէն) պահ
ուած օրինակը բանալ կարդալու, բայց
թէ որ պսանի չըլլալով, այն թուղթը
առանձնակի իրենց եկած է, այս կերպ
կարդալը մեծ նենգութիւն (հիւլէ) մը

Ե. Խաբէութիւն մըն է ըսելու ըստ արդարութեան և ըստ կանոնի իրաւունք ունիլնք :

(Միայն թէ, ասկէ առաջ աղգին մէջ եղած ժողովքները՝ ԼՅԹՈՒՍԿԻՄ ԿԱՐԴԱՊԵՏՈՐ՝ ԲՐՈՐԱԿԱՆԱՍՅԻՆ ԿՈՂՄԻ (Ժողովին) իր գիտցած կերպովը նկարագրելով, և անկէ եկած պատասխանին մէջ ալ Տ. Կոստպարօին Հռովմէ Հասնիլը և գիրքը ինք գրած ըլլալուն վրայ յամառելը ու աղգին մէջ խաղաղութիւն պահելու համար իրենց արըւած խրատն ալ հոն յիշատակուած ըլլալով, Ս. Պապը կոնգրակ խրկեր. է և այն պարտաւագրքին հեղինակն ալ իւրօք Տ. Կոստպարօն է կարծեցնելով միտմիտները որսալ ուղեւորուն, և Նախագահ գերապայծառն հրամանաւ՝ ԼՅԹՈՒՍԿԻՄ ԿԱՐԴԱՊԵՏՈՐԻՆ այս եղանակով կարգալ տուած Թուղթերուն համար՝ բողոքնուս մեծադայն մասը գրգռուած՝ գողգրելով կը ձեռնուցանէ, որ եթէ Հռովմէն եկեղեցիներուն մէջ կարգացուելու համար Թուղթին օրինակը մէկու մը չի տրուելը և եկեղեցիներուն մէջ ձեռնքին գաւազանով ժամկէտներ սպասելով, Թուղթը կարգացուելուն պէս՝ իսկայն ետ երթալը, այն Թուղթին վրայօք կասկած ընելու մէջ իրաւունք տուած է մեզի, մասնաւոր ԼՅԹՈՒՍԿԻՄ ԿԱՐԴԱՊԵՏՈՐԻՆ նախընտրած ժամանակին, որուն օրինակը այս է :

“ Յարդեղապիտոիւ Հայր :

Դ Այսօր Հայնաւորի (պտտարագի) Ժամանակ
նամակի մէջ Երաթեւ կոչեցեալ առաջին աւետարա-
նի եւորք ժողովրդեան կարգաբ. ու նորին ծրարե-
ալ ու կոչելով զգաւաւեանք իմի իրեքէն և օրի-
սակը մէկու մը չի տաք, մէկու մը չի կարգաբ., և
պատարագի Ժամանակ կարգացուելէն առաջ ալ մնա-
լու չի գտցընէք, և նամակի բերովն չետ ալ ապա-
ստակութեան կոչաք իրելէ, Արիւն Նախագահ Գե-
որգյանուն Նրամանքը ձեռի իմ. ցետով,

Մեամ ամենայն յարգ ունօք

၆ . ၈ .
 ၆ . ၄ . ဂျော့ဒ်စ်ဗဲလ်
 ၈ . ၆ .

Կը հարցնենք մեր ամեն խելքը գը-
ռախը եղող եկեղեցականներուն ու
ռախարհականներուն, սրբազան Պա-
ղին կամ Ս. Ժողովին որ կանգակը,
որ թուղթը, աշխարհին որ կողմը, որ
եկեղեցւոյ մէջ այս տեսակ զգուշու-
թեամբ կարգացուած է, որ եկեղե-
ցական կանոնը աս բանը կը հրամայէ,
որ կրթութեան, որ բարոյականութե
մէջ ասիական տեղի ունին: Ուստի պոր-
տուր ենք ծանուցանելու, որ այս
զգուշութիւնները՝ իրենց ստորիճանին
կատիւը չի պահպանող և այն աստի-
ճանին արժանի չեղող եկեղեցականներ
ուսմիմիայն տգէտ մտեգնակրօննե-
ր խաբէրու համար հնարած նենդու-
թենէն զատ ուրիշ բան չեն: Ասոր
ամար Աստուծոյ և բոլոր աշխարհի
ողջեւ կը բողբենք ձեզնէ, մեր ամեն
արգել եկեղեցականներ, ձեզնէ, որ
ստորիճանի մէջ գտնուելով, հովուի
նկատող գաւաղանին տեղը բարիութե
որտապող տապարը կ'անենք ձեռքեր-
իդ. ձեզնէ, որ սուրբ Աւետարանին
եղ և սիրայորդոր խօսքերուն տեղ՝
տալէրէն անարդ պարտաւագիրք մը

կը շարժւորները . ձեռնէ , որ բարձր ան-
տիճանի մէջ գտնուելնիդ . Բրիտանի
տեսու՜ն մերոյ պատուիրած խոնարհու-
թեամբը չի ցուցնելով , միայն հակա-
ռակութեան և թշնամութեան ոգով
կը հատկանէր . վերջապէս՝ ձեռնէ , ա-
մառն . քահանաներ , որ խիղճերնիդ գիւ-
տառք ուրի որակ առնելով , տեսանի ցե-
տակ սնտար՝ հիտամուկներնրով կամ կը ք-
ուէր և կամ կործարի կ'ըլլայք այս բռնու-
նու հակառակութեան . ձեռնէ , որ նա-
խադահութեան ատտիճանին և եկե-
ղեցականութեան կարգին սրբութիւն-
նը՝ ձեր հակառակութիւնն ու ատե-
լու թիւներ յառաջ տանելու առիթ կ'ը-
նէր : Դուրսվերդը ասանի բղբտեղուդ
ու պատասխանդ համար լստուծոյ
ահելդ դատաստանին առջև տալիք
պատասխաննիդ բնաւ միտքերնիդ չէք
մի բերեր :

Լէօնդէյական աստիճանի անխաղէ վարժունքներնուդ պատճառաւ երկու աշխարհի մէջ ալ դատաստանի տակ մնալիդ չէք մի տեսնար : Դուք, որ հաղաւտութեան հոսանքին առջեւ քնկեր կը վազէք, մէյմը ետեւեւիդ չի պիտի դառնար, չի պիտի նայիք այն հաղաւտող որ հոգւոյց ցաւագին ալաւ զակներուն ու բողբոներուն, որ կը պոռան . « Լէօնդէյականներ, արդէ աւտութիւնը և ճշմարտութիւնը տարբերակ մի առնէք, աւտը իրանի տեղ կըլեցնելու պարագայ տեղը մի աշխատէք » (Լէօն որ մինչեւ հիմա լսածիդ բէշ է նէ . այս բողբոնիս ալ մտիկ բէշ և և կողմնակցութիւնը և աշխարհային նկատմունքները բողբոնով մէկի թողելով, արգարութեան և ճշմարտութեան միայն պաշտպան կացէք : Կաւ թէ ոչ աղէկ գիտցիք, որ ժողովուրդը չի խաբուելով, իւր իրաւունքը՝ քաղցրեւելու ամեն կերպով ջանք ու յարաւանութիւն պիտի բռնէ . Լէօնը թէ որ արդարութիւնը երեւանի է, աղբի մէջ ձեր յարգին ու նշանին բնէ աստիճան պիտի ըլլայ՝ այսօր բնէ աղէկ մտածեցէք :

28 Ե-Է 1852
Կ. Պ. Է
Հայագիտ. հասցեական
Ժողովրդական Տեղագրոյ
Ընտր.

Ըյո զարմանալի անցքերուն վրայ
 բառուաւոր սնձ մը հետեւեալ յօդ-
 ածը մեզի կրօնազարկէ :

« Զարգայ հրատարակիչ: 3
 Կ'աղաչեմ յետադայ համառօտ յօրոշածս հը.
 ատարակէք ձեր ճշմարտահեր լրագրոյն մէջ:

ո Աշխատ կիրակի օրը մեր եկեղեցիներուն մէջ կ'ունակ մը կարգապահեցաւ իր Հռոմէն կախաւած, հաւկուրէ համար ժողովուրդը՝ թէ Միլիթերեանս Վեպոյի խտրելէն կրքէն հեղինակը սոն Կատարոս ըստն ճանահանաւ կը խտտումանի կը խնըր ըլլաւ, և թէ ղողովուրդը յանիւրան իր կտակածի իր պաշտապուրթ պայրագորթ չորեւոր զգտնել վայս Բ՛ն, ինչ Ժամանակներու հասեր ենք, բաւական չէ, որ հեկուրթենս խաղաղութեանս պաշտօնապ մը իւր հոլուականս ըստը երկովթէ դաւաղանս դարձել իր ձեւըր, ստուարեանս սուրբ պէտար սովմի մէջ Թամսիլն արդոտանկլիթ՝ ձեւըրով, իրսանակ օրհնութեանս, դաւնունեանս որոմներ ցանկելով՝ հակառակութեանց ու Թննաթեմիանց նշան սայ. անիլիթը չըթնէնքներով՝ որ միւրն ճարտութեանս համար պէտքը էր քանիւ, ստուարին ու խաղաղութեան ծաւալէ ամեն ամառ, ստուարին հապարակներուն մէջ, ստուրթին ժողովներուն մէջ, ստուրթին ստուրնուն մէջ և այլն, բաւական չէ

Կըտ մ'առնէր ամեն ալ, և մի ստակուն, ստաթիւն
շտեւ, եկեղեցիներուն մէջ, որպէս ինչանց և սքաւա-
նակներու, իրանց, / խորաններուն առջեւն որտակո-
ւնից ինչանց և առ' Վատում ղերանաւ ինչն ծո-
խերուն մէջ խառնէլ ստաթիւնը, և այն Հոմայ և
սքաւաւ Պատին անուամբ ու քանակայից ձեռքով,
և այդպէս, կ'ուրէ շորէ կողմէն սուտի մէջ խորնելով
ի կարգաւ դասակարգ ազգը . . . :

” Ահաւոր ու քստման լի լրբութիւն :

ո Բայց թէ որ ինքը ճակատը բաց հանդարտ
խղճումանքով առաւելները կը տարածէ ամեն տեղ,
զիցն ինչ տակնառութեամբ չբարոյացնելէ ծայրերին
ճշմարտութիւնը յայտնուի ու հոգեկեղեւ համար
ուստի կը վիպեալ տառաջի աշխարհի, Ժամանակաց ու
շարքերու գիմարը, թէ ատ գիւշաշունդ գիւրք գլուխ
գործաց է Հառունեանին մտաց, իրեն որքանի, ջը-
նունդը, իւր ոգւոյն ու սրտին հայելին, վերջապէս
Հառունեանին շէնք կամ իմ ժողով ազգին մէջ կանգնող
ուսմ յաւիտեական ամօթ Լեւնաթափներ իւր անուանը:

Դ Անհրաժեշտ պարագայ կը սեպեմք յիշեցնել հոս, թէ վերալեւալ կոնգրակը ժողովրդեան կարագացող վարդապետաց խոսիւն պատուէր կայր, որ չըլլայ թէ մեկուսը ձեռք անողունէն զայն, ցուցնեն իմա՛ կարգահանան։ Աս վատ գգուելութեամբ կըր թէ ամենեւեմ հեշակեցին, թէ իրենց խաբարաւ, խաբէրայ, ստաւ խօս են։ Մինակ Օրթագիւղն յարգւոյ հառարակուած թիւնը գովելի և անշուական համարձակութեամբ իրենց սուրբ Վուսաւորայ եկեղեցւոյն ժողովրդապետ զան ձեռքէն (որ կոսակածեմն անձ մըն է) աղբու միւնցնէր ՚ի գործ զննելով, աւելն կրնէրակը ու անոր բռնն օրինակ մնն ալ՝ որպէս զն ժամանակաւ ստուածեան հետ ստուծեան հեղինակներն ալ մէկ տեղ խայտառակին։ Այսպիսի անեկիրիւղ ու գործածեալ պղծաբանութեան գործ մը ճշմարտութեան յաղթանակ մը պէտք է սեպուի, բոլոր պղծայնեղ նախանձեղ օրինակ մը և անոց գովաւանութունն ու շնորհալարաւ թանկան իրաւապէտ արժանի։

ԼԵԱԳՐՈՅԴ ԲԱԺԱՆՐԴՆԵՐԷՆ

Հետեւեալ գեղեցիկ նամակը՝ Շը-
նորհափայլ Արարատեանց Աբրահմ
Լարգապէսը մեղեյաւ զարկած ըլլալով,
յոժարածիս կը հրատարակենք՝ յորդու-
նելով մեր բարեմէր ընթերցողները որ
ունշող լուծեամբ կարգալու քարեհա-
նին :

“ Յարգոյ հրատարակիչ .

Եւ ի վերջնական պաշտօնէն խլիճախոտ վիճակէն
 Եւրոպայով՝ պայտք դրի ինծի մէջ ապրի ժողով
 վերջնական վիճակէն չուզալու ի վերջին Տեղ տեղ
 նստանալ Եւրոպայի սրբալիքներէս առայց, թայց նշան
 առաւ թանր չղարով՝ կամ մանուշակ նշանաւորին
 անվերապա ամսեց յարգը չի ունշանալու համար՝ չեմ յի
 րաւորել որ

« Կէլէիլի մօտ Օրթադուղ անտնով գետի մը կայ »
 արուն բնակիչներն հայ և յայն են, հայերը ընդամենը
 30 տուն են երկազգործ ու արհեստագործ մարդիկ, ուրոց ոմանք վաճառականութիւն ալ կ'ընեն: Հարստութեան ձեռքին, կրթութեան մասին ալ ուրիշ գիւղացիներէ տարբերութիւն մը չունին, բայց իրենց սեղանքով ու իմաստուն կառավարութեամբ քաղաքացիներն ալ վեր համարուելու արժանաւորութիւն ունեն: Միտքաւորակ տիրաւ և բարեկարգութեան զարմանքն և իրաւամբ խնայունիքն օրինակ մը ցոյց կուտան: Վիւրահայտ կառավարութիւնն այնչափ կարգի բարձր են, որ բնաւ մէկ կողմանէ ժողովուրդը երկրութիւն չի կրկնով, հանցիտաւ ու երկնայնի կ'ապրէ: Եւ որովհետեւ գիւղի մը համագտուութեան համար սովորեալ աւելի մտածելիք բանք արբուրեանակն սուրբ չենք են, այս գիւղին բարեւոյթ իշխանները՝ ժողովուրդը անհանգստութենէ ազատ պահելու համար, կ'ընդգայն ունեցած ստակը իրենց մէջը գործածելով, անոր բերած շահովը իրենց պարատուններուն սիրել և գիւղացիներուն ամեն արբուրեանակն սուրբ իրենց կը վճարեն: Ատանով ժողովուրդը ժամանակէն չի վեր վճարն բերեալ ազատեալ, և երկնայնի հանգստութեամբ միայն իրենց առանկն կառավարութիւնը կ'ընաղնին: Բայց յիշեալ յարգելիքները այսչափ բաւական չի սեպելով, կ'ուզեն, որ երկնայնի ստակը ու աւելեալ շաղկապով ուրիշ անեամեմ բարեկարգութեան իրենց կ'ընեն: Ատանով իրան: Այս դիտարկութեամբ

« Այս տօնախմբում թիւերը, որ աշխարհի մէջ ամերիկացի գտնուած առեւ երկրէն երբեք չէին հայտնաբերուի, բնաւ մէկ

